

ВИЩА
РАДА
ПРАВОСУДДЯ

25.12.2025

Істотний дисциплінарний проступок судді

Промовиця: Овчаренко Олена Миколаївна,
професорка, докторка юридичних наук

Конституція України

Частина 6 статті 126 серед підстав для звільнення судді називає:

вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді

Закон України «Про судоустрій і статус суддів»

Пункт 9 статті 109

Істотним дисциплінарним проступком або грубим нехтуванням обов'язками судді, що є несумісним зі статусом судді або виявляє його невідповідність займаній посаді, може бути визнаний, зокрема, будь-який з таких фактів:

1) суддя допустив поведінку, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, у тому числі в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших етичних норм та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду // п. 3 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

2) суддя вчинив дисциплінарний проступок, маючи непогашене дисциплінарне стягнення (крім попередження чи догани), або має два непогашених дисциплінарних стягнення;

3) встановлено факт недоброчесної поведінки судді, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї, законність джерел яких підтверджена; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим ним та членами його сім'ї майну і доходам; використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди // п. 11, 12 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

4) суддю визнано судом винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією // п. 15 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

Закон України «Про судоустрій і статус суддів»

Пункт 9 статті 109

Істотним дисциплінарним проступком або грубим нехтуванням обов'язками судді, що є несумісним зі статусом судді або виявляє його невідповідність займаній посаді, може бути визнаний, зокрема, будь-який з таких фактів:

5) суддя не виконав вимоги рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо судді, ухваленого на підставі пункту 4 частини першої цієї статті, або за результатами кваліфікаційного оцінювання, призначеного відповідно до пункту 4 частини першої цієї статті, суддя не підтвердив здатність здійснювати правосуддя у відповідному суді // п. 14 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

6) суддя умисно не подав декларацію доброчесності чи декларацію родинних зв'язків у встановлені строки або умисно задекларував недостовірні (в тому числі неповні) твердження у декларації доброчесності // пп. 16, 18, 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»;

7) суддя допустив інше грубе порушення закону, що підриває суспільну довіру до суду // п. 3 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів».

Особливість пункту 9 статті 109 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» - дискреція при тлумаченні Вищою радою правосуддя ознак істотного дисциплінарного проступку судді

Під *дискреційними повноваженнями* розуміємо сукупність прав та обов'язків суб'єкта на власний розсуд визначати повністю або частково вид і зміст управлінського рішення, можливість вибору на власний розсуд одного з декількох варіантів рішень, кожне з яких є правомірним.

Дискреція не є довільною; вона завжди здійснюється відповідно до закону (права), оскільки згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України «органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України».

(суддя КАС ВС, д.ю.н. Наталія Блажівська

(https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Prezent_diskrecia.pdf)

Рекомендація № R (80) 2 Комітету Міністрів Ради Європи «Щодо здійснення адміністративною владою дискреційних повноважень»

(https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/rada_yevropy_rekomendaciya_r_80_2_3.pdf)

(ч. 2 ст. 2 КАС України)

Здійснюючи дискреційні повноваження, адміністративний орган:

- ✓ переслідує лише ту *мету*, задля якої його наділено такими повноваженнями; дотримується принципу *об'єктивності й безсторонності*, враховуючи лише ті чинники, які стосуються конкретної справи;
- ✓ дотримується *принципу рівності перед законом*, не допускаючи несправедливої дискримінації;
- ✓ забезпечує *належну рівновагу* між несприятливими наслідками, які його рішення може мати для прав, свобод чи інтересів осіб, та переслідуваною при цьому метою;
- ✓ приймає своє рішення в межах *строку*, прийнятного під кутом зору питання, яке вирішується;
- ✓ забезпечує *послідовне застосування загальних адміністративних приписів* з одночасним врахуванням конкретних обставин кожної справи.

Принцип пропорційності

Венеційська комісія традиційно розглядає пропорційність покарання як важливу складову верховенства права, а саме такого його складника, як правова визначеність (The Updated Rule of Law Checklist, Adopted by the Venice Commission at its 145th Plenary Session (Venice, 12-13 December 2025)).

Принцип пропорційності

Постанова Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду від 10.01.2020 по справі № 2040/6763/18 (<https://precedent.ua/86828232в> ЄДРСР 86828232)

69. ... Тому, визначаючи вид стягнення та встановлюючи позивачу строк зупинення діяльності, **відповідач повинен був врахувати характер порушення, його систематичність, сукупність з іншими порушеннями, наявність/відсутність негативних наслідків з відображенням цих обставин у спірному рішенні про застосування заходу стягнення.**

72. Про дотримання членами комісії означеної процедури свідчитиме належна **мотивація прийнятого рішення**: встановлення обставин, що мають значення для правильного вирішення висвітлених у скарзі питань; посилання на докази, якими такі обставини обґрунтовані, із зазначенням причин їх прийняття чи відхилення; оцінка доводів та аргументів особи, що до якої застосовуються дисциплінарне стягнення; норми права, що застосовані, і ті, що не застосовані, з викладенням мотивів їх незастосування.

Принцип пропорційності

Постанова ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 990SCGC/22/24

281. Тому надмірна тривалість дисциплінарного провадження має бути окремою обставиною, яку Дисциплінарна палата і ВРП повинна брати до уваги під час ухвалення рішення, зокрема при визначенні виду та розміру дисциплінарного стягнення. У такий спосіб може бути забезпечено пропорційність - розумний баланс між метою правового інституту дисциплінарної відповідальності суддів (забезпечення високих стандартів професійної етики, належного виконання суддями своїх повноважень та підтримання довіри суспільства до судової влади) і можливими негативними наслідками, до яких призводить порушення розумних строків дисциплінарного провадження. Хоча надмірна тривалість дисциплінарного провадження не може автоматично виключати можливість застосування тих чи інших видів (навіть найбільш суворих) дисциплінарних стягнень, загальний підхід має бути таким: чим більшою є тривалість дисциплінарного провадження, тим переконливішими мають бути підстави для застосування до суддів найбільш суворих дисциплінарних стягнень. Іншими словами, чим більшою є тривалість дисциплінарного провадження, тим сильніше зростає аргумент на користь певного пом'якшення виду чи міри дисциплінарного стягнення, окрім випадків, коли для призначення найбільш суворих стягнень існують дійсно надзвичайно вагомі причини.

Принцип пропорційності

Постанова ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 990SCGC/22/24

282. Оцінка тривалості дисциплінарного провадження повинна ґрунтуватися на сукупності обставин справи, зокрема на складності фактичних і правових питань, поведінці сторін, організаційній ефективності дисциплінарного органу, а також на відсутності зловживань чи зволікань з боку держави. Якщо тривалість провадження, що виникла не з вини особи, що притягується до відповідальності, стає явно надмірною, навіть якщо це викликано певними об'єктивними причинами, це може бути аргументом на користь пом'якшення виду або розміру дисциплінарного стягнення.

Узагальнення ВРП 2017-2021 роки (<https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/1012-3web.pdf>)

Першочерговим є встановлення ознак дисциплінарного проступку або проступків, передбачених одним або декількома підпунктами статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Далі з урахуванням сукупності обтяжуючих обставин, тяжкості проступку або систематичності дій судді (або інших кваліфікуючих ознак, визначених частиною 9 статті 109 Закону) дисциплінарний орган доходить висновку, що аналізовані дії судді не є сумісними з подальшим його перебуванням на посаді.

Узагальнення ВРП 2017-2021 роки (<https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/1012-3web.pdf>)

За що звільняли суддів в цей період?

- ✓ позапроцесуальне спілкування з учасником справи з метою досягнення корупційної домовленості
- ✓ порушення правил щодо юрисдикції, втручання в господарську діяльність товариства, що призвело до грубого порушення прав людини та мало негативні наслідки
- ✓ неправомірне обмеження права осіб на володіння та розпорядження своїм майном, що було грубим порушенням закону та мало істотні негативні наслідки
- ✓ неправомірне звернення стягнення на предмет іпотеки, внаслідок чого банк був позбавлений можливості повернути належні йому грошові кошти, а ухвалене рішення у справі було рішенням щодо спору, який вже було вирішено судом (порушення принципу *res judicata*)
- ✓ ухвалення суддею рішення про стягнення з Державного бюджету України значної суми без мотивованої оцінки та відхилення наведених відповідачем аргументів, а також наявність у цього судді двох непогашених дисциплінарних стягнень

Узагальнення ВРП 2017-2021 роки (<https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/1012-3web.pdf>)

За що звільняли суддів в цей період?

- ✓ порушення правил щодо юрисдикції, вихід за межі наданих суду повноважень, втручання в дискрецію суб'єкта владних повноважень та призупинення його роботи
- ✓ порушення вимог закону щодо строку виготовлення судових рішень та внесення їх до Єдиного державного реєстру судових рішень
- ✓ необґрунтоване та з порушенням вимог закону накладення арешту на майно у кримінальному провадженні, що мало негативні наслідки
- ✓ порушення правил виключної підсудності, ухвалення рішення за відсутності доказів належного повідомлення відповідача про час та місце розгляду справи та без встановлення обставин, які мають значення для справи, що мало негативні наслідки
- ✓ неправомірний вплив на безсторонність суддів та втручання у процес здійснення суддею правосуддя

Статистика ВРП (офіційний веб-сайт ВРП)

У **2017–2021 роках** ДП ВРП ухвалені рішення про притягнення **166** суддів до дисциплінарної відповідальності у виді подання про звільнення з посади судді.

2023 рік

1 суддя звільнений за вчинення істотного дисциплінарного проступку (за п. 3 ст. 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»).

2024 рік

За результатами розгляду дисциплінарних справ Дисциплінарні палати ВРП ухвалили: подання про звільнення – щодо **48** суддів.

31 суддя звільнений за вчинення істотного дисциплінарного проступку.

27 рішень ВРП, ухвалених у **2024 році** за результатами розгляду скарг на рішення у дисциплінарних справах, оскаржено до суду. Станом на 1 грудня 2025 року Велика Палата Верховного Суду залишила без змін **16** з таких рішень, а скасувала – **9**.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами

Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів

за 2024 рік (проєкт)

Дисциплінарні органи Вищої ради правосуддя приділяли значну увагу пріоритетному розгляду дисциплінарних справ, у яких підлягали оцінці дії суддів, що викликали значний суспільний інтерес та у яких наслідком може бути звільнення судді з посади з підстав, визначених пунктом 3 частини шостої статті 126 Конституції України (*вчинення істотного дисциплінарного проступку, грубе чи систематичне нехтування обов'язками, що є несумісним зі статусом судді або виявило його невідповідність займаній посаді*). Фактично до третини суддів, притягнутих до дисциплінарної відповідальності у 2024 році, застосовано найсуворіший вид дисциплінарного стягнення – подання про звільнення судді з посади.

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами

Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

Дисциплінарними палатами визнавались істотними дисциплінарним проступком, зокрема, такі дії суддів:

За пунктом 3 (один із п'яти найпоширеніших складів дисциплінарних проступків у 2024 році):

- ✓ позапроцесуальне спілкування щодо обставин справи;
- ✓ позапроцесуальний спосіб вирішення питання про непритягнення суддів до дисциплінарної відповідальності;
- ✓ співпраця з окупаційною владою;
- ✓ виправдовування збройної агресії російської федерації проти України;
- ✓ набуття суддею громадянства іншої держави (рф, Румунії);
- ✓ тривала відсутність без поважних причин на робочому місці, невиконання обов'язків судді;
- ✓ неприбуття судді, відрядженого до іншого суду для здійснення правосуддя;
- ✓ прояв неповаги до учасників судового процесу та інших суддів;
- ✓ допущення суддею поведінки поза службовою діяльністю, що підриває авторитет правосуддя (керування транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння, ігнорування пропозиції для проходження огляду на стан сп'яніння).

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

За сукупністю проступків, передбачених:

підпунктом «а» пункту 1 та пунктом 3 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»:

умисне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасником судового процесу наданих йому прав та виконання обов'язків або призвело до порушення правил щодо юрисдикції або складу суду; допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності (1).

пунктами 3, 15 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»:

допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду; визнання судді винним у вчиненні правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом) (1).

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

За сукупністю проступків, передбачених:

підпунктами «а», «д» пункту 1, пунктами 2, 3 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: умисне істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків; умисне порушення суддею правил щодо відводу (самовідводу); безпідставне затягування розгляду справ; допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів чи інших учасників судового процесу (1).

підпунктом «а» пункту 1, пунктом 3 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: умисне істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків; допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду (2).

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами

Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

За сукупністю проступків, передбачених:

підпунктом «д» пункту 1, пунктом 15 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: умисне або внаслідок недбалості порушення правил щодо відводу (самовідводу); визнання судді винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом (1), рішення ВРП скасовано ВП ВС.

підпунктом «а» пункту 1, пунктами 3, 4 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»:

умисне інше істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил щодо юрисдикції або складу суду;

допущення суддею поведінки, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях моралі, чесності, непідкупності, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду;

умисне інше грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків (1).

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами

Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів

за 2024 рік (проект)

За сукупністю проступків, передбачених:

пунктом 2 частини першої статті 106 Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»: зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень – поєднана з ознакою систематичності (1).

підпунктами «а», «б» пункту 1, пунктами 3, 4 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: внаслідок недбалості істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків; внаслідок недбалості незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття аргументів сторін щодо суті спору; внаслідок грубої недбалості допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод – права власності та права на справедливий суд; допущення поведінки, що підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду (1).

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

Притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за порушення при розгляді справ про визначення місця проживання дитини з батьком, відібрання дитини без позбавлення батьківських прав, а також про позбавлення батьківських прав

В одному із рішень¹ Дисциплінарна палата зазначила, що дії позивачів підтверджують кінцеву мету ухвалення судових рішень у справах цієї категорії, а саме ухилення військовозобов'язаних від мобілізації з метою виїзду з України під час дії правового режиму воєнного стану. Установлені обставини умисного недотримання суддею вимог Конвенції про захист прав дитини, цивільного процесуального законодавства та Сімейного кодексу України під час розгляду справ, у яких встановлювалося місце проживання малолітніх дітей з батьком, та справи, у якій вирішувалося питання щодо позбавлення матері прав щодо її малолітньої дитини, загалом свідчать про невиконання суддею завдання цивільного судочинства, визначеного статтею 2 ЦПК України, та викликають обґрунтовані сумніви у здатності судді безсторонньо виконувати свої функції.

¹Рішення від 25 листопада 2024 року № 3408/1дп/15-24 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/48587>); рішення ВРП від 25 листопада 2025 року № 2537/0/15-25 (<https://hcj.gov.ua/doc/doc/56250>);

УЗАГАЛЬНЕННЯ

практики розгляду Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя дисциплінарних справ стосовно суддів за 2024 рік (проєкт)

Притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за порушення при розгляді справ про визначення місця проживання дитини з батьком, відібрання дитини без позбавлення батьківських прав, а також про позбавлення батьківських прав

За результатами дослідження матеріалів справ, обставин їх розгляду суддею з урахуванням наданих свідками та підозрюваними в кримінальному провадженні показань, наявності суспільного резонансу внаслідок негативних публікацій у медіа щодо дій судді, Дисциплінарна палата встановила наявність у діях судді складу дисциплінарного проступку, передбаченого пунктом 3 частини першої статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». У зв'язку з наявністю в діях судді умислу, ознак грубого порушення норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, та фактично за наявності змови з особами, які чинили незаконний вплив на здійснення ним правосуддя, суддя вчинив істотний дисциплінарний проступок у розумінні пункту 1 частини дев'ятої статті 109 Закону України «Про судоустрій і статус суддів». Суддю притягнуто до дисциплінарної відповідальності та застосовано дисциплінарне стягнення у виді подання про звільнення судді з посади.

Постанова ВП ВС від 11 вересня 2025 року у справі № 990SCGC/22/24 (недопустима поведінка судді під час зборів суддів та судового засідання)

Під час зборів суддів суддя неодноразово умисно допустила поведінку, що порочить звання судді та підриває авторитет правосуддя, зокрема в питаннях дотримання норм суддівської етики та стандартів поведінки, які забезпечують суспільну довіру до суду, прояв неповаги до інших суддів, адвокатів чи інших учасників судового процесу, а саме порушила норми процесуального законодавства щодо ведення судових засідань, неодноразово проявляла неповагу до учасників процесу та інших суддів.

Дисциплінарна палата наголосила, що заборона проявів неповаги до людини за будь-якими ознаками, зокрема за ознаками процесуального статусу, посади, є абсолютною, у зв'язку із чим виснувала, що таку поведінку суддя ОСОБА_1 допустила умисно з метою публічної демонстрації свого негативного суб'єктивного ставлення до інших суддів та учасників судового процесу і ця поведінка є такою, що підриває авторитет правосуддя.

Велика Палата погодилася із дисциплінарним органом та зазначила, що суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за пунктом 3 частини першої статті 106 Закону про судоустрій лише за вчинення «етичного проступку», зокрема, під час виконання функцій судді зі здійснення правосуддя. У такому разі діяння судді повинні оцінюватися виключно крізь призму моральних, етичних принципів та вимог до діяльності судді, який від імені України уповноважений владою здійснювати правосуддя, та не повинні пов'язуватися із застосуванням суддею норм матеріального та процесуального права під час ухвалення судових рішень.

Постанова ВП ВС від 3 липня 2025 року у справі № 990SCGC/29/24

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з набуттям суддею громадянства рф)

У дисциплінарній скарзі ОСОБА_7, посилаючись на публікацію розслідування журналіста програми «ІНФОРМАЦІЯ_2» ОСОБА_5 під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_3», вказувала, що суддя Донецького окружного адміністративного суду ОСОБА_1 відповідно до витягу з автоматизованої системи «Роспаспорт» ІНФОРМАЦІЯ_4 набула громадянство російської федерації, а російський паспорт виданий їй безпосередньо 10 квітня 2014 року.

СБУ на запит «Всеукраїнське об'єднання «Автомайдан» повідомила, що суддя дійсно отримала російський ідентифікаційний податковий номер НОМЕР_2, використовуючи паспорт громадянина російської федерації серії НОМЕР_1, та що наразі такий ідентифікаційний номер є дійсним.

ВП ВС зазначила, що саме по собі набуття суддею громадянства іншої держави у разі повідомлення ним про цей факт голови суду, в якому він займає штатну суддівську посаду, наслідком чого є припинення трудових відносин з відповідним судом, не може бути підставою для притягнення цього судді до дисциплінарної відповідальності.

Постанова ВП ВС від 3 липня 2025 року у справі № 990SCGC/29/24

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з набуттям суддею громадянства рф)

Водночас, якщо суддя, набувши громадянство іншої держави, приховує цей факт, не вживає дій щодо виходу з громадянства іншої держави, продовжує всупереч положенням Конституції України та Закону № 1402-VIII здійснювати правосуддя від імені України, такі його дії можуть слугувати підставою дисциплінарної відповідальності.

Велика Палата вважає, що ВРП правильно кваліфікувала дії судді ОСОБА_1 як істотний дисциплінарний проступок та ухвалила рішення в межах повноважень з дотриманням балансу у визначенні дисциплінарного стягнення, і таке рішення містить обґрунтовані мотиви, з яких дисциплінарний орган дійшов правильного висновку про необхідність застосування до судді дисциплінарного стягнення у виді звільнення судді з посади, що є пропорційним вчиненому суддею ОСОБА_1 дисциплінарному проступку.

Постанова ВП ВС від 02 жовтня 2025 року у справі № 990SCGC/18/25

(підстава: пункт 3 частини першої статті 106 Закону № 1402-VIII у зв'язку з набуттям суддею громадянства Румунії)

Дисциплінарна палата наголосила, що особливості поведінки судді проявляються в тому, що суддя зобов'язаний не допускати будь-яких дій, що можуть заподіяти шкоду, порушити нормальну діяльність суду чи дискредитувати судову владу в цілому. Недотримання суддею моральних засад суспільства призводить до зниження його авторитету, робить таку поведінку незрозумілою для суспільства, внаслідок чого можуть виникати сумніви щодо незалежності та справедливості суду. З метою зміцнення довіри суспільства до судової влади судді мають усвідомлювати значущість своєї місії в утвердженні верховенства права і забезпеченні захисту прав людини і основоположних свобод. Підтримання високих стандартів поведінки вимагає від суддів уникати створення враження неналежної поведінки - як професійної, так і особистої. Суддя має усвідомлювати, що він представляє судову владу держави, та не допускати поведінки, що може зашкодити авторитету суду.

Суддя свідомо набувши громадянство Румунії, продовжує здійснювати правосуддя, що, з точки зору розсудливої, законослухняної та поінформованої людини, свідчить про зухвалість його неправомірних дій та створює враження безкарності судді, зокрема з огляду на вимоги Конституції України та Закону № 1402-VIII, які виключають можливість судді мати інше громадянство, ніж громадянство України.

Велика Палата Верховного Суду та ВРП погодилися з висновками дисциплінарної палати.

Узагальнення ВРП 2017-2021 роки (<https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/1012-3web.pdf>)

Частину дев'яту статті 109 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» пропонується доповнити новим пунктом такого змісту: **«суддя вчинив дії, що свідчать про колабораційну діяльність, зокрема:** публічне заперечення здійснення збройної агресії проти України; публічні заклики до підтримання рішень та/або дій держави-агресора, збройних формувань та/або окупаційної адміністрації держави-агресора, до співпраці з державою-агресором, збройними формуваннями та/або окупаційною адміністрацією держави-агресора, до невизнання поширення державного суверенітету України на тимчасово окуповані території України; добровільне зайняття посади, пов'язаної з виконанням владних функцій, у незаконних органах влади, створених на тимчасово окупованій території; вчинення дій з метою отримання громадянства держави-агресора».

ПРОПОЗИЦІЯ

Виділити в пункті 9 статті 109 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» окремі ознаки істотного дисциплінарного проступку:

- ✓ систематичне нез'явлення судді на робочому місці без поважних причин;
- ✓ вчинення суддею кримінально караного корупційного правопорушення або кримінального правопорушення проти основ національної безпеки України.

Дякую за увагу!